

ook door de mannen. Maar de strijd is nog niet helemaal gestreden, de vrouwen zijn nog steeds een ‘beschermd’ soort, aldus Marina. Ook Gerlinda Swillen was niet optimistisch, er zijn veel te veel wetten en wetten veranderen geen machtsverhoudingen. Marijke Van Hemeldonck besloot met een hulde aan enkele mannen die we niet over het hoofd mogen zien, mannen die ook naar vrouwen luisterden zoals Léon-Eli Troclet, Piet Vermeylen, Georges Debunne en André Massay.

(1) Denise De Weerdts was de zesde spreker, maar moest in laatste instantie om gezondheidsredenen afzeggen.

S. Vrielynck, Stortingslijst van het archief van Emilienne Brunfaut.

Te koop in Amsab-ISG.

Prijs: 10 euro, cd-rom: 5 euro

Bestellen: orders @amsab.be of 09/224.00.79
(vragen naar Gwendolina Van Hoecke)

L’arme de vos informations: debat met de alternatieve informatieverstrekkers

Voorstelling inventaris van het archief van APL-B

Rik De Coninck, Amsab-ISG

Op 9 december 2005 had het laatste debat plaats in het kader van de viering van 25 jaar Amsab-ISG in de Pianofabriek te Brussel. De inventaris van het omvangrijke archief van het Agence de Presse Libération-Belgique (APL-B) werd er voorgesteld als laatste collectieklapper. Enkele mensen die zich ten volle ingezet hadden voor het APL-B en het Bevrijdingspersagentschap (BPA) kwamen aan het woord. Onze vroegere collega Rik Hemmerijckx stelde de vragen in dit tweetalig debat en hoopte dat de inventaris ook in het Frans zou gepubliceerd worden.

Pascal Delaunois was student journalistiek toen het APL-B in 1972 opgericht werd en een van de eerste medewerkers ervan. Zijn thesis ging dan ook over het jonge persagentschap.

Michel Veys was begin jaren 1970 student aan de toen nog tweetalige Leuvense universiteit en was er actief in organisaties die steun verleenden aan buitenlandse studenten. Toen minister van Justitie Alfons

Vranckx in 1970 maatregelen trof om het aantal buitenlandse studenten te beperken nam hij deel aan een hongerstaking die uitmondde in beloftes van de regering over het statuut van de buitenlander; tien jaar later werden die beloftes realiteit via de wet-Moureaux. Veys kwam zo in contact met het APL-B en werd een trouwe medewerker op het moment dat enkele voortrekkers afhaakten; hij werd ‘le dernier des Mohicans’ en de erflater van het APL-B. Hij zorgde ervoor dat het archief nu bewaard wordt op Amsab.

Philippe Dutilleul studeerde ook journalistiek maar dan in Doornik, hij werd lokaal correspondent van het APL-B. De lokale alternatieve nieuwsgaring moest oorspronkelijk dienen voor het APL-B maar werd snel ook gebruikt voor het nieuwe lokale maandblad *L’oreille*.

Kris Van Bouchaut studeerde in Leuven na de periode van Leuven-Vlaams, toen de splitsing van de universiteit geen thema meer was maar wel de sociale beweging in het land. De daaropvolgende strijd tussen de RAL en Amada was niet besteed aan een groep onafhankelijke progressieve studenten (vooral binnen de richting Politieke Wetenschappen). Toen de traditionele pers weigerde bepaalde berichten op te nemen zochten ze contact met het APL-B en richtten het Nederlandstalige BPA (BevrijdingsPersAgentschap) op, “een kloon van APL”.

Baudouin Simon was arbeider in verschillende bedrijven in het zuiden van de provincie Luxemburg. Toen er bij een ongeval in de Cellulose des Ardennes twee arbeiders omkwamen was hij geschokt omdat *L’Avenir du Luxembourg* daar maar twaalf

lijntjes over schreef; hij startte daarop met het tijdschrift “R” *Journal des Travailleurs du Sud-Luxembourg*, waarbij die R zowel kan staan voor riposte of révolution als voor Rastapopoulos, “parce que l’humour a toujours été présent”.

De sprekers schetsten een beeld van de toestand op mediagebied rond 1970. Daarbij werd stilgestaan bij het grote Franse voorbeeld, het APL-France, gesticht in 1972, waaruit in 1973 de krant *Libération* ontstond. De weigering van het gevestigde Agence France Presse om berichten over het brutale optreden van de politie door te geven aan redacties was ook daar de oorzaak van de oprichting van een nieuw agentschap, gedragen door mensen die voor hun berichtgeving niet alleen afhankelijk waren van persconferenties en persmededelingen. De steun van Jean-Paul Sartre was een extra troef. Er was een gelijkaardige toestand in België. Hier waren het de sterk geëngageerde journalist Maurice Beerblock en de Franstalige Leuvense studenten rond het culturele tijdschrift *L’Oeil nu* die aan de basis lagen van het APL-B, eerst in Leuven met een drietal bulletins per week, en na enkele maanden in Brussel waar de jonge equipe rond Beerblock de steun kreeg van de kleine uiterst-linkse organisatie La Parole au Peuple. Bij stakingen, bezettingen en sociale strijdbewegingen gingen de journalisten van het APL-B (die nooit een perskaart wilden) ter plaatse en vroegen de actievoerders zelf hun tekst neer te schrijven; die werd dan naar de redactie van kranten en van radio en tv gebracht. Meestal lukte het nog niet om de journalisten zover te krijgen dat ze hun redactie-



Affiche van het persagentschap BPA, 1976

secretaris trotseerden. Daarom nam Pascal Delaunois af en toe een journalist mee op zijn regelmatige tochten langs stakingspijketten, gaf hij hem pamfletten ...

Uiteraard werkte het APL-B op hetzelfde terrein als de uiterst-linkse groepen, maar zijn aanpak was verschillend omdat die groepen de informatie soms naar hun hand zetten om de juistheid van hun eigen analyse te bevestigen. Het APL-B gaf de 'information brute', zonder analyse, en steeds met bronvermelding.

Egalitair

Een ander belangrijk kenmerk van het APL-B was de taakverdeling. Iedereen werd verondersteld alle taken te kunnen uitvoeren, van het opstellen van een tekst tot het nieten van de bulletins. En omdat er zelden geld was, was het agentschap aangewezen op vrijwilligers. Nooit werd er iemand betaald. Ooit slaagde het erin om twee mensen in een gesubsidieerd nepstatuut te laten werken op basis van zijn erkenning als permanente vormingsinstelling, maar dat heeft ook maar een paar jaar geduurd. Volgens Michel Veys heeft dat trouwens nefaste gevolgen gehad omdat de vrijwilligers taken doorschoven naar de betaalde krachten en er minder nieuwe vrijwilligers aangetrokken werden. De gewoonte van gratis werken ging verloren. En de verwachte oplossing voor de voortdurende financiële en organisatorische problemen luidde paradoxaal genoeg het begin van het einde in.

Correspondenten

Het APL-B probeerde overal te lande correspondenten te vinden. Philippe Dutilleul sprak over zijn ervaring in Doornik waar de regionale pers vol stond met foto's van vierende jubilarissen en er zelfs een top 10 werd bijgehouden van de meest gefotografeerde lokale politici. Die regionale pers was ook erg verzuimd met de liberale krant *La dernière Heure*, de katholieke *Courrier de l'Escaut* en de socialistische *Eclair du Nord*. De jonge werkloze journalisten die in contact stonden met het APL-B slaagden er verbazend goed in om hun sociale en culturele informatie te verspreiden via hun maandblad *Loreille*. Met een twee à drieduizend abonnees en een losse verkoop in de krantenwinkels werden de "*contestataires sans étiquette précise*" door de politici als een probleem, ja zelfs als vijanden beschouwd. Hun redactievergaderingen werden druk bijgewoond, en met een van de eerste zelfbesturende bedrijven in de regio, het textielbedrijf Daphica in Ere had *Loreille* de beste contacten. Naar het jaarlijks feest van *Loreille* kwamen ze met duizenden. Maar de opbrengst van het blad was te klein, doppelende journalisten werden verplicht om een job in de afzondering van het Rijksarchief te aanvaarden in het kader van het Plan Spitaels ... Toch kijkt Dutilleul met fierheid terug op die waardevolle ervaring die zeker nog niet vergeten is in het Doornikse.

Kortom de lokale correspondenten waren eerder partners dan ondergeschikten. Ook Baudouin Simon bevestigt dat. Hij gaf zijn informatie door aan het APL-B en aan het

weekblad *Pour* en richtte het lokale blad "R" op, met veel informatie over de werkomstandigheden in de weinige bedrijven in Zuid-Luxemburg en over de ongelijke strijd van de kleine boertjes tegen de industrialisering van hun sector. Hij hield er vele contacten aan over, vooral met de linkse boerenorganisatie UDEF (Union des Exploitants Familiaux).⁽¹⁾ De zware repressie van de politie (twaalf dagen in de gevangenis, beschuldiging van diefstal, druggebruik, verkrachting ... "*j'étais leur seule cible*"), de financiële beperkingen zoals geen werkloosheidsuitkering en het gebrek aan medestanders betekenden het einde van "R". Toch gelooft hij nog altijd in netwerken.

Het BPA had eenzelfde partnerschap met de vele alternatieve stadskranten.

Geen primeurs

Naar primeurs werd niet gezocht, de beschrijving van de realiteit primeerde en dat was niet noodzakelijk voorpaginanieuws, maar wel informatie die men elders niet kon lezen. Delaunoy herinnert zich dat de arbeiders van het failliete confectiebedrijf Salik documenten gevonden hadden waaruit bleek dat het faillissement frauduleus was en dat ze klacht hadden ingediend. Maar toen er over een sociaal plan moest onderhandeld worden kwam de directie met de vakbonden tot een akkoord om die klacht te laten intrekken. APL-B heeft die documenten toen wel publiek gemaakt. Delaunoy haalde nog twee andere voorbeelden van exclusiviteit aan, met name een interview met Klaus Croissant, de

verdediger van de Rote Armee Fraktion-gevangenen en met Otelo De Carvalho, de Portugese presidentskandidaat in verband met een destabiliseringscampagne. Zelfs *Le Monde diplomatique* weigerde de interviews op te nemen. Een ongewilde primeur was een communiqué van de Rote Armee Fraktion dat ongevraagd afgedrukt werd. De drukker bleek Pierre Carette te zijn. Het volgende nummer van het bulletin werd vanzelfsprekend elders gedrukt.

Het BPA lukte er evenmin in zijn informatie in de kranten te krijgen. Maar ook nu nog zijn de ex-medewerkers fier omdat ze zich als eersten vastbeten in de hormonenkwesie en omdat dankzij goede correspondenten in Lissabon, Teheran ... uitzonderlijke informatie werd doorgestuurd. Met een 600-tal abonnees werd de verspreiding van het Franstalig bulletin benaderd.

Het idee om zelf over te stappen op een weekblad werd getoetst aan de reacties van enkele organisaties. De redacties van *Rood* en *Solidair* vonden de informatiestrijd wel belangrijk, maar toch minder dan de eigen partijopbouw; onafhankelijke groepen zoals Elcker-Ik waren niet echt geïnteresseerd. Achteraf bekeken is dat wel spijtig gezien het enorme potentieel aan goede journalisten (ze zijn nu in allerhande redacties terechtgekomen), maar omdat management en financiële onderbouw ontbraken kon dit project geen doorgang hebben.

De problemen om de nationale pers te halen leidden ertoe dat de plannen van Serge July om in Frankrijk een eigen krant op te richten meer en meer bijval vonden binnen het APL-France. Het eerste nummer

van de krant *Libération* verscheen in 1973. In België is een dergelijke poging nooit ondernomen. Als reden wordt aangehaald dat er in de jaren 1970 al enkele weekbladen trouwe afnemers waren van de berichten in het APL-bulletin: *Hebdo, Pour, Notre Temps* ...

Een eigen krant starten leek ook moeilijk realiseerbaar zelfs toen de groep erin slaagde om regelmatig een bulletin uit te geven. Volgens Michel Veys had dit vooral te maken met de veranderende tijdgeest rond 1976: mensen waren minder bereid om zich als vrijwilliger te engageren, terwijl een aantal initiatiefnemers een andere levensfase inging of andere horizonten opzocht.

Dutilleuls reportages en informatie werden soms wel overgenomen, zelfs door de internationale pers, vooral nadat hij in Doornik de strijd van de arbeid(st)ers van Daphica gepopulariseerd had. Volgens hem hebben zijn reportages ook een invloed gehad op de werkomstandigheden in de cementbedrijven.

Michel Veys legt ook de nadruk op de impact bij de lezers, op de steun die het bulletin voor velen betekende, een ander positief punt was, naast het journalistieke werk, de socio-culturele werking met filmvertoningen, debatten en optredens.

Huidige media

Het medialandschap is intussen sterk veranderd, er zijn geen arbeiderskranten meer, geen kranten meer met een uitgesproken opinie, de 'pensée unique' overheerst. Niemand vraagt naar de mening van de kassierster van de GB over het generatiepact, ook

De Morgen niet. De oplossing ligt volgens Van Bouchaut bij het internet waar geen hoge financiële drempel bestaat; hij haalt het voorbeeld aan van Uitpers, Attac en Indymedia. Al heeft natuurlijk niet iedereen een aansluiting.

Waarom ze er mee gestopt zijn, wil Han Soete van Indymedia weten. Delaunoy heeft om den brode vijftien jaar lang nachtwerk gecombineerd met journalistiek overdag, nadien heeft hij ander werk gezocht. Hij is nu in Brussel verantwoordelijke van Infor Jeunes, een organisatie die jongeren helpt bij het zoeken naar werk, een opleiding ... en is even geëngageerd als vroeger. Ook de andere sprekers zeggen dat hun vroeger engagement nog meetelt in wat ze nu doen.

Michel Veys van zijn kant denkt dat zelfwerkende groepen met vrijwilligers maar in specifieke omstandigheden kunnen functioneren en die omstandigheden verdwenen door de gevolgen van de oliecrisis. Door de opkomst van de vrije radio's werden enkele rubrieken van het bulletin, zoals de culturele agenda, minder belangrijk. In Vlaanderen had het einde van het BPA andere oorzaken. In 1978 werd *De Morgen* gelanceerd en dat groot project trok veel mensen aan die anders hun energie en enthousiasme in het BPA zouden gestoken hebben.

R. DE CONINCK, Inventaris van het archief van Agence de Presse Libération-Belgique.
Te koop in Amsab-ISG.
Prijs: 10 euro, cd-rom: 5 euro
Bestellen: orders @amsab.be of 09/224.00.79
(vragen naar Gwendolina Van Hoecke)